

9. Кудь А., Кучерявенко М.П., Смичок Є. Цифрові активи та їх правове регулювання у світі розвитку технології блокчейн: монографія. Харків : Правою 2019 - 216 с.

10. Савченко Л.А. Фінансово-контрольне право: становлення і розвиток: монографія. Київ: Юринком Інтер, 2017 - 400 с.

11. Іванський А.Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз: монографія. Одеса : Юридична література, 2008 - 504 с.

Одержано 15.11.2020

УДК 037.011.33(477)

Сергій Петрович ГРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент,

заступник декана з навчально-методичної роботи факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4871-5481>;

Антоніна Петрівна МАЙБОРОДА,

викладач-методист Комунального закладу «Бердянський медичний фаховий коледж»

ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ

Серед найбільш актуальних сучасних проблем сучасної держави значне місце посідає подолання негативних явищ, пов'язаних з неспроможністю побудованої в Україні системи освіти ефективно протистояти сучасним викликам з боку глобальних світових економічних, політичних санітарно-епідеміологічних трансформацій, з якими стикаються переважна більшість держав та континентів. Епідемія вірусу Covid-19 у 2020 році не лише завдала катастрофічної шкоди світовій економіці, а й відкрила нові проблеми, а відповідно, стимулювала нові вектори розвитку (або адаптивної трансформації) практично всіх галузей суспільства – медицини, культури, спорту, освіти тощо. Саме тому, в представленій роботі авторами зроблена спроба акцентувати увагу на низці специфічних аспектів адаптації закладів вищої освіти (надалі - ЗВО) до сучасних умов навчання із врахуванням протиепідемічних вимог керівництва держави та відповідних відомств.

Мета адаптації ЗВО, на наш погляд, полягає у формуванні та впровадженні надзвичайно гнучкої та мобільної моделі освітнього простору, побудованої з використанням сучасних та ефективних комп'ютерно-комунікативних платформ та здатної звести до мінімуму несприятливі наслідки дистанційної взаємодії головних учасників освітнього процесу – педагога та здобувача освіти.

В умовах загрози масового зараження учасників освітнього процесу заклади освіти у першому кварталі 2020 року за рекомендацією МОН України масово перейшли на дистанційну форму надання освітніх послуг, змінивши звичне для них навчальне середовище, методи педагогічної діяльності – навчально-дидактичні, морально-виховні, розвивальні тощо. Наслідками піврічної, досить тривалої (приблизно 15-20% від загального терміну отримання вищої освіти) відмови навчальних закладів від проведення класичних очних форм організації навчального процесу, на нашу думку, стали значні трансформації комунікативного, перцептивно-когнітивного, оцінно-результативного та інтерактивного компонентів освітньої діяльності ЗВО.

Розглядаючи чинники, які лежать в основі складнощів протікання дистанційної освітньої діяльності, визначимо за допомогою них декілька найголовніших «бар'єрів», що обумовлюють несприятливий вплив на програмовані результати освіти, а саме:

• **«Бар'єри психіки».** Річ в тому, що переважна більшість студентів та учнів за роки очного дошкільного навчання, в школі та вишах сформували певний алгоритм психічної діяльності, здатної впливати на сприйняття та обробку інформації, процеси мислення та запам'ятовування, підтримку уваги та розвиток творчих здібностей. Цей алгоритм запрацював – як результат очної

безпосередньої аудиторної комунікації між її носієм (батьки, вчителі, педагоги) та заснований на принципі «Ми один одного бачимо, чуємо, відчуваємо, впливаємо».

• **«Бар'єри дефіциту комунікації»** - систематична та тривала нестача міжособистого спілкування в наступних векторах взаємодії: «педагог-курсант» «курсант-курсант», «курсант-офіцер (керівник курсу).

• **«Методико-технологічні бар'єри»**. Дисонанс між звичними для психіки особистості навчально-розвивальними процесами та вимушеною інноваційною дистанційною формою комунікації, сприйняття та обробки інформації, помножених на скорочення педагогічних технологій та методик викладання (відмова від ділових ігор, тренінгів, конференцій та інших групових технологій) в багатьох випадках призводить до обмеження запрограмованих результатів навчання та негативно впливає на операційно-дієву складову формування професійних компетентностей здобувачів (для здобувачів вищої освіти). Велика кількість навчальних дисциплін, включених до освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальностями 053 «Психологія», 081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність» передбачає застосування під час проведення семінарських та практичних занять інтерактивних методів навчання. За дистанційної форми навчання викладачу технічно складно сьогодні організувати навчальні дискусії, проводити тренінги та застосовувати вирішення групових завдань.

• **«Бар'єри саморегуляції»**. Визначаючи можливості впливу дистанційної освіти на низку діяльнісних показників (успішність, інтенсивність, результативність навчання), особистісних вимог для успішної діяльності (систематичність виконання навчальних завдань, наполегливість, цікавість навчального матеріалу за допомогою опосередкованого спілкування витривалість та концентрація уваги, об'єм інформації, що запам'ятовується), інтенсивність та різноманітність контрольних заходів та об'єктивність отриманих оцінок, здобувач освіти нерідко визначає для себе найпростіші шляхи вирішення навчальних завдань («цілком достатньо лише прослухати лекцію, опитування ж на семінарі не буде», «без викладача матеріал сухий та нецікавий, тому в мене нема бажання ретельно вивчати цю тему» та ін.), втрачаючи інтенсивність та результативність у оволодінні дисципліною. До цього додається ще один аспект - психологічна неготовність певної кількості здобувачів освіти до раціональної системної самоорганізації власного навчального часу, тривалої концентрації вольових зусиль, особливо при продовженні карантину.

• **«Бар'єри дефіциту персоналіфікованої уваги»**. Сучасні форми організації дистанційного навчання значно ускладнюють ефективне виконання індивідуальних завдань здобувачами (реферати, курсові роботи), які згідно Положення про організацію освітнього процесу в ХНУВС «є невід'ємною складовою самостійної роботи здобувача з метою поглиблення, узагальнення та закріплення знань» [1]. Нажаль, технологічно далеко не всі ЗВО готові до ефективного постійного двостороннього дистанційного зв'язку між викладачем та здобувачем освіти з метою обговорення змісту, аналізу помилок та перспективних напрямків виконання індивідуальних завдань. Заклади освіти та викладачі на мають достатніх можливостей та навичок, в результаті відсоток навчальної уваги, яка приділяється викладачем кожному учню значно скорочується.

• **«Бар'єри форм контролю»**. Відповідно до пп.4.7.1. вищезазначеного Положення, оцінка за навчальний предмет складається з суми середньоарифметичних оцінок за аудиторну, самостійну роботу здобувача та оцінку за підсумковий залік чи іспит [1]. Але обліково-накопичувальна інформація про поточну успішність здобувача під час дистанційного навчання має бути результатом систематичної перевірки викладачем індивідуальних самостійних робіт та контрольних поточних тестів, виконаних здобувачами та постійно фіксуватися в електронному журналі успішності навчальної групи. Такий облік потребує значної модернізації серверу дистанційного навчання, включення до нього нових розділів, створення та впровадження нових програмних продуктів, навчання педагогічного персоналу тощо.

Висновки. Зазначені вище чинники дистанційного навчання, на наш погляд, є актуальними сьогодні для закладів освіти, можуть бути враховані в процесі побудови ЗВО ефективних моделей дистанційної освіти як під час карантину, так і організації навчання за заочною та змішаною формами [2].

Наукова новизна, викладена в доповіді, полягає в систематизації авторами окремих несприятливих чинників сучасної організації навчального процесу в закладах вищої освіти з метою його оптимізації відповідно до програмних результатів навчання.

Список бібліографічних посилань:

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті внутрішніх справ. URL: http://univd.edu.ua/files/generaldocs/principle_education_KhNUVS_.pdf?ver=2019 (дата звернення: 15.11.2020).
2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти (Лист МОН від 13.11.2020) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf> (дата звернення: 15.11.2020).

Одержано 15.11.2020

УДК 343.132(477)

Геннадій Іванович ГЛОБЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1533-9213>

ДО ПИТАНЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Євроінтеграційні процеси, що відбуваються останнім часом в Україні, зумовили необхідність суттєвої зміни законодавства, у тому числі і кримінально-процесуального. Рухаючись у цьому напрямі у 2012 р. в державі був прийнятий КПК України. Разом з тим судова та слідча практика не стоять на місці і виявляє певні недоліки нормативної бази, що у свою чергу вимагає подальшого її наукового розроблення та законодавчої регламентації. Вирішення окреслених проблемних питань має важливе значення як у боротьбі із злочинністю, так і для належного забезпечення захисту прав та свобод громадян особливо на завершальному етапі досудового розслідування.

Закінчення досудового розслідування є важливим етапом у відповідному кримінальному провадженні. У теорії кримінального процесу закінчення досудового розслідування зазвичай пов'язується з виконанням вимог закону з встановлення обставин, які підлягають доказуванню (предмета доказування) у кримінальному провадженні. Саме в рамках даної діяльності оцінюються зібрані докази, підводиться підсумок усьому розслідуванню і, нарешті, приймається та реалізується процесуальне рішення щодо подальшого руху кримінального провадження (ч. 2 ст. 283 КПК України). До того ж детальний аналіз положень КПК України надає можливість визначити його наслідки: а) унеможлиблюється подальше проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій направлених на збирання доказів; б) припиняються владні повноваження суб'єктів кримінального провадження з постановлення процесуальних рішень; в) закінчується функція судового контролю за дотриманням прав та інтересів осіб під час досудового розслідування тощо.

До закінчення досудового розслідування у провадженні накопичується значна кількість документів різноманітних як за юридичним значенням, так і процесуальною природою, в яких міститься чималий обсяг доказової інформації. Для найбільш зручного використання цієї інформації в матеріалах кримінального провадження слідчому, дізнавачу зазначені документи необхідно належним чином розмістити, прошити й пронумерувати, тобто їх систематизувати. У теорії виділяють кілька можливих варіантів групування процесуальних документів. Так, вони можуть знаходитися в систематичному, хронологічному та змішаному порядках. Систематичний спосіб, передбачає розташування матеріалів відносно того, яка група обставин установлюється доказами, що містяться в цих документах. Хронологічний спосіб передбачає розташування матеріалів у тій